

تأثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد بعد اخلاقی شایستگی در دانشجویان

حسین حمزه زاده، زینب حبیب پور فتاحی، مریم حبیب پور فتاحی

رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش

چکیده

هدف اصلی تحقیق حاضر تأثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد بعد اخلاقی شایستگی در دانشجویان بوده است. روش تحقیق توصیفی - پیمایشی و جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۴۰۲ بود، است. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان ۳۶۰ نفر محاسبه و روش نمونه گیری از نوع خوشه‌ای بود. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی استاندارد شده پرسشنامه شایستگی اخلاقی مارتین و آشین (۲۰۱۰) استفاده شد. در ارتباط با روائی ابزار سنجش به نظرات متخصصین اکتفا شده و اعتبار پرسشنامه ۰/۷۸۸ از طریق آزمون آلفای کرانباخ بدست آمد. فرضیه‌های پژوهش به کمک t تک نمونه‌ای آزمون شدند و نتایج آزمون‌های آماری نشان داد که: یادگیری دیجیتالی بر مراقبت فعال از دیگران تأثیر مستقیم و معنی داری دارد. یادگیری دیجیتالی بر انجام عمل اخلاقی تأثیر مستقیم و معنی داری دارد. یادگیری دیجیتالی بر تعهد به عمل درست تأثیر مستقیم و معنی داری دارد. یادگیری دیجیتالی بر از خود گذشتگی تأثیر مستقیم و معنی داری دارد. یادگیری دیجیتالی بر تصدیق اشتباهات خود تأثیر مستقیم و معنی داری دارد. یادگیری دیجیتالی بر پذیرش اشتباهات خود تأثیر مستقیم و معنی داری دارد. یادگیری دیجیتالی بر اعتماد به دیگران تأثیر مستقیم و معنی داری دارد.

واژه‌های کلیدی: یادگیری دیجیتالی، شایستگی اخلاقی، دانشجویان

مقدمه

برای جوامع در حال پیشرفت، تجربه و درک آموزش و یادگیری در فضای مجازی در نظام آموزشی یک تجربه پیچیده واقعی/ مجازی، جهانی/ محلی، سنتی و مدرن است و در این وضعیت شکل و نوع مناسبات فردی و اجتماعی دستخوش تحول شده و روابط قدرت، سلسله مراتب بین معلم و دانش آموز، تحقق فردیت، بسط دیوارهای کلاس درس و به طور کلی مناسبات جدید شکل گرفته است. به همین ترتیب، به کارگیری این فناوری و مجازی سازی آموزش در دوران کرونا در جوامع شرقی و در حال توسعه نظیر کشورمان ایران، که ارزش‌های فرهنگی- اجتماعی متفاوتی دارد، موجب می شود درک کاربران از این نوع یادگیری متفاوت باشد. مسئله قابل بررسی این است که ورود آموزش در فضای مجازی به نظام آموزشی ایران، که نظامی با اقتضانات بومی- ملی خاص خود است یادهی و یادگیری چگونه است (رحیمی، ۱۴۰۱).

مارس ۲۰۲۰ دوره ای است که در آن مدارس در حدود ۱۸۵ کشور از ۱۹۳ کشور به رسمیت شناخته شده سازمان ملل به دلیل تهدید همه گیر COVID-۱۹ تعطیل هستند. از موسسات ابتدایی تا متوسطه؛ و همچنین برای مؤسسه عالی، آموزش و یادگیری بلادرنگ به طور کامل متوقف می شود. با توجه به این واقعیت که همه ایالت ها/ استان ها در حدود ۱۸۵ کشور قرنطینه نیستند، درصد فراگیران آسیب دیده (دانش آموزان و دانشجویان) در سطح جهان می تواند به ۸۰ درصد برسد. هزینه های بهداشت روانی و اجتماعی ناشی از نگر داشتن چنین درصد زیادی از جمعیت فراگیران در کنفرانس خارج از یادگیری می تواند بسیار زیاد باشد. این امر مستلزم تأمل جدی و تفکر انتقادی در میان اعلامیه های مستمر سران دولت در بسیاری از کشورها است (آریمو، ۲۰۲۰). تمرکز بر چالش‌های مرتبط با یادگیری از راه دور دیجیتالی از زمانی که موسسات آموزشی به دلیل همه‌گیری کووید-۱۹ مجبور به تعطیلی شدند، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرد (کاآر^۱، ۲۰۲۳). همه‌گیری کووید-۱۹ وضعیت اضطراری بهداشتی، بی‌ثباتی اقتصادی و اجتماعی را ایجاد کرده است که کل سیستم آموزشی را به چالش کشیده است. تماس و تبادل اطلاعات شدیدی که در طول کلاس های حضوری در زندگی عادی صورت می گرفت به فضاهای مجازی محدود شده است. با توجه به همه این تغییرات ناگهانی، دوره های آنلاین یک گزینه مناسب برای آماده سازی دانش آموزان در سطوح مختلف بوده است (روسی، لیما، ساباتیک و همکاران^۲، ۲۰۱۸). در پژوهشی دیگر تیم و همکاران^۳ (۲۰۲۳) نشان دادند که در طول تعطیلی مدارس مرتبط با کووید-۱۹، معلمان و دانش آموزان به چالش کشیده شدند تا به طور ناگهانی از راه دور به آموزش دیجیتالی روی آورند. به طور خاص، چالش سازماندهی تدریس با کیفیت بالا بود که در آن دانش آموزان در وظیفه خود باقی بمانند. آشنایی با تکنولوژی ممکن است به تسلط بر شرایط کمک کرده باشد. با این حال، تنها مطالعات کمی تا کنون کیفیت آموزش از راه دور دیجیتال (به عنوان مثال، فعال سازی شناختی) را در طول تعطیلی مدارس و ارتباط آن با یادگیری دانش آموزان (به عنوان مثال، سرمایه گذاری تلاش) بررسی کرده اند. علاوه بر این، تحقیقات سیستماتیک در مورد نقش آشنایی با آموزش و یادگیری با فناوری پیشرفته که در طول آموزش حضوری به دست می آید هنوز وجود ندارد.

ویسانتی و همکاران^۴ (۲۰۲۱) در پژوهشی نشان داد که اکثر معلمان علوم در مدیریت یادگیری آنلاین با مشکل مواجه شدند. لذا یکی از فعالیت هایی که در بیشتر کشورهای دنیا در جهت بهبود اهداف علمی و کاربردی به کار گرفته می شود، به کارگیری روش ها و تکنیک هایی است که به کمک آن ها بتوان مفاهیم را با توجه به اهداف آموزش و پرورش هر چه عملی تر

1. Kaare

2. Rossi, Lima, Sabatke and et al.

3. Tim and et al.

4. Wisanti and et al.

به دانش آموزان یاد داد یا با بیانی دیگر، دانش آموزان خود، این مفاهیم را بیابند، درک کنند، به خاطر بسپارند و به کارگیرند (طالعی حور؛ نوری و حسن زاده، ۱۳۹۷، ۱).

همچنین مدل‌های شایستگی رفتارها، مهارت‌ها و ویژگی‌های مورد نظر را برای تسهیل دستیابی به اهداف سازمانی توصیف می‌کنند. تمرکز اولیه یک مدل شایستگی، همسو کردن رفتارهای فردی با رفتارهای مورد انتظار سازمانی است. با توجه به اینکه رفتار اخلاقی به شرط لازم برای سازمان‌ها تبدیل شده است، مشاهده فقدان شایستگی اخلاقی در مدل‌های شایستگی شگفت‌انگیز است (دبولینا، کومار میشر و بودهوار^۱، ۲۰۲۲). برخوردار بودن دانش آموزان از شایستگی اخلاقی و کسب و ارتقاء آن در فرایند تحصیل، مطلوب هر نظام آموزشی است (اصل محمد علیزاد، نشاط دوست، طالبی و عابدی، ۱۴۰۰). شایستگی اخلاقی از جمله عوامل مقابله‌ای و رشدی دربرگیرنده منابع داخلی و خارجی شناخته می‌شود که موجب کاهش مشکلات رفتاری و اجتماعی افراد، کاهش پیامدهای منفی و رشد نتایج مثبت می‌شود (آنتونی و دیپرنا^۲، ۲۰۱۸). شایستگی اخلاقی در تحصیل را می‌توان از مجموعه‌ای از رفتارها استنباط کرد، از جمله ابتکار عمل، اشتیاق به حل چالش‌ها، مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های مقابله‌ای (اثنی عشری، ۱۳۹۹). بر اساس دو مطالعه جداگانه با روسای منابع انسانی در سازمان‌های هند و آسیای جنوب شرقی، سه دلیل اصلی برای فقدان اخلاق در مدل‌های شایستگی (یعنی ایده‌پردازی، مفهوم‌سازی و چالش‌های اجرا) را شناسایی کرده‌اند (دبولینا، کومار میشر و بودهوار، ۲۰۲۲). همچنین در سال ۲۰۰۹ یک گزارش از یونسکو در مورد آموزش عالی نشان داد که چالش‌های برجسته‌ای در آموزش عالی در حال حاضر مورد توجه قرار گرفته است. در این گزارش فرض شده است که مسئولیت تمام جامعه به ویژه دولتهاست که به آن توجه ویژه داشته باشند. آموزش عالی باید شایستگی‌های جامعی را برای جهان امروز به ارمغان آورد همچنین آموزش عالی با استفاده از شایستگی‌ها باید به شکل‌گیری شهروندان مجهز به اصول اخلاقی بپردازد (آلایتا^۳، ۲۰۱۷).

ویسانتی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی که به شناسایی مشکلات تجربه شده توسط معلمان علوم در طول یادگیری آنلاین و توصیف تلاش‌های معلمان برای انجام یادگیری آنلاین در طول همه‌گیری کووید-۱۹ پرداخته‌اند معتقدند در حالی که دولت تمام تلاش خود را برای مقابله با شیوع این بیماری همه‌گیر انجام می‌دهد، معلمان پاسخ می‌دهند و تلاش می‌کنند تا در این زمان‌های سخت آموزش‌های شایسته را برای دانش‌آموزان خود فراهم کنند. علوم باید از طریق ذهنی و عملی آموخته شوند، از این رو معلمان باید بتوانند شرایط کلاس مجازی را ایجاد کنند که به دانش‌آموزان کمک کند حرکت یادگیری را حفظ کنند در حالی که نمی‌توانند از نظر فیزیکی با یکدیگر تعامل داشته باشند.

لذا با شیوع بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ در کشور و اهمیت عدم تشکیل اجتماعاتی مانند مراکز آموزش عالی، لزوم به کار بستن نوعی دیگر از آموزش در کشور احساس شد. در راستای دستیابی به این هدف یادگیری دیجیتالی به عنوان جایگزین آموزش حضوری در نظر گرفته شد. این روش آموزشی نیز همانند آموزش حضوری نیازمند امکانات خاص خود مانند محیط‌ها و ابزارهای مناسب و همچنین مهارت‌های خاص تدریس در این محیط‌ها می‌باشد. بنابراین نحوه‌ی عملکرد دانشگاه‌ها و اساتید در انتخاب محیط یادگیری دیجیتالی و روش‌ها و فعالیت‌هایی که برای فرآیند تدریس به کار می‌بندند و همچنین شرایط حضور دانشجویان در این نوع کلاسها و مشخص کردن شرح وظایف هر کدام از گروه‌های نام برده در کارآیی و مفید بودن یادگیری دیجیتالی بسیار تاثیرگذار خواهند بود (باقری چوکامی، ۱۴۰۰). که با فراگیری بیماری کرونا در ایران و طولانی شدن

1. Debolina, Kumar Mishra & Budhwar

2. Antony & Diperna

3. Olaeta

تعطیلات مراکز آموزشی، چالش جدی برای چگونگی ادامه جریان آموزش و یادگیری دیجیتالی ایجاد شد و دانشگاه ها به صورت خودجوش خدمات خوبی را به فراگیران ارائه کردند. در این راستا به فراخور نیاز و شرایط از این فرصت استفاده کرده و رابطه خود را با یادگیرندگان حفظ کرده اند تا به تقویت روند یادگیری بیش از گذشته کمک کنند. اساتید خلاق و علاقه مند نیز اقدامات موثری در بستر فضای مجازی به دانشجویان با رشد اخلاق شایستگی و خانواده ها ارائه کرده اند. در راستای یادگیری دیجیتالی به دانشجویان، استفاده از نرم افزارهای متعددی به صورت عمومی فرصت ها و چالش هایی را پیش روی نظام آموزشی و خانواده ها قرار داد که نه تنها در زمان تعطیلی های اضطراری بلکه در طول سال تحصیلی لازم است با توجه به طولانی و همه گیری بیماری و اجباری شدن یادگیری دیجیتالی برای نظام آموزشی جوانب مثبت و منفی بالاخص در رشد اخلاق شایستگی را به دنبال داشت لذا با این گفتار در این نوشتار سعی بر آن است ابتدا گذری بر مبانی نظری و تعاریف یادگیری دیجیتالی داشته و سپس چالش های یادگیری دیجیتالی با نقش آن بر رشد اخلاقی شایستگی در بین دانشجویان مورد کنکاش قرار دهد.

چالش های یادگیری دیجیتالی

چالش های پیش روی یادگیری دیجیتالی در نگاه اول با مفهوم معایب یادگیری دیجیتالی همپوشانی معنایی دارند اما می توان گفت این چالش ها مواردی هستند که می بایست به صورت جدی به آن پرداخت و با رفع و رجوع کردن موارد مذکور، کیفیت دوره های مجازی به مراتب بیشتر خواهد شد. از طرف دیگر، می توانیم این مفهوم را به صورت عام در نظر بگیریم و تفاوت آن با محدودیتهای یادگیری دیجیتالی این است که لزوما در تمام موارد مطرح شده در بحث محدودیت ها، این چالشها به چشم نخواهند خورد. اما محدودیتها بالذات جزو لاینفک یادگیری دیجیتالی به حساب می آیند. دست یافتن به تصمیم گیرندگان در مورد یادگیری دیجیتالی بیش از همیشه راه را به سوی دفتر اجرایی و میز تصمیم گیری باز می نماید(حاجی زاده، عزیزی و کیهان، ۱۴۰۰).

- ۱- به کارگیری صنعت یادگیری دیجیتالی چالاک و رو به رشد
- ۲- اثبات مجدد طراحی آموزشی و الکترونیکی
- ۳- سرعت
- ۴- نیروی انسانی
- ۵- نوآوری مجدد آموزش (حاجی زاده، عزیزی و کیهان، ۱۴۰۰).

شکل ۱ - چالش های مجازی شناسایی شده یادگیری دیجیتالی در دوران کرونا

در پژوهشی دیگر که توسط گیتاچاو^۱ (۲۰۲۱) با عنوان چالش ها و فرصت های یادگیری دیجیتالی در طول همه گیری ۱۹ COVID- و فراتر از آن در مورد دانشگاه سنت مری، آدیس آبابا انجام داده است از طریق این فرآیند چالش ها و فرصت های یادگیری دیجیتالی را شناسایی می کند. چالش ها بیشتر مربوط به زیرساخت ها و عدم آمادگی مناسب از سوی همه ذینفعان درگیر در سیستم آموزشی بود و فرصت ها راحتی و مناسب بودن یادگیری مجازی برای یادگیری و تمرین، افزایش دسترسی آموزشی و جنبه های تکنولوژیکی یادگیری مجازی بود.

شایستگی اخلاقی

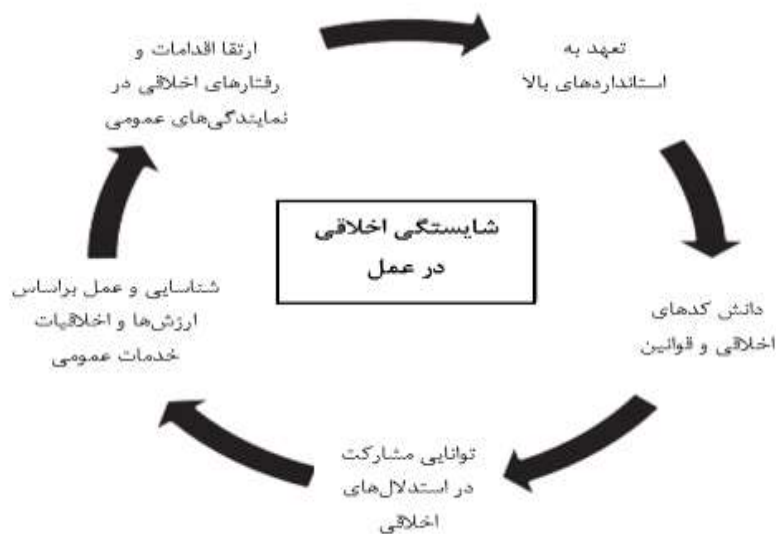
شایستگی اخلاقی یک قابلیت، مهارت روانشناختی، یک روش مواجهه با مسائل و تضادهای اخلاقی است. در اصطلاح روان شناسی، شایستگی اخلاقی به عنوان توانایی شناختی و استقلال تعریف شده است (کواتزاپولوس^۲، ۲۰۰۵ نقل از قموشی، ۱۳۹۸). در واقع شایستگی اخلاقی به عنوان توانایی فرد در حل مسائل و روشهای تصمیم گیری به هنگام مواجهه با مسائل اخلاقی و همچنین توانایی در ایجاد، حفظ و استفاده مناسب از فرایندها و ابزارها و مکانیزم هایی در رسیدگی به موضوعات مربوط به مسائل اخلاقی است. شایستگی اخلاقی توانایی کاربرد اصول فلسفی اخلاقی نیست، بلکه توانایی استفاده مناسب از تفکر یا روش سازمانی در طول تلاش برای رسیدگی به مسائل اخلاقی زندگی واقعی است (کواتزاپولوس، کوسترازو و برگ^۳،

1. Getachew

2. Kavathatzopoulos

3. Kavathatzopoulos, Kostrzewa & Berg

۲۰۰۸). در چارچوب صلاحیت های اروپایی، شایستگی اخلاقی را به عنوان فراشایستگی، یک بخشی از دانش، مهارت و شبایستگی توصیف می کند و همچنین پایه ای برای توسعه مسئولیت پذیری و استقلال است (کلوجو و همکاران^۱، ۲۰۱۶). منزل^۲ (۲۰۱۰) نیز سعی در ارائه تعریف جامعی از شایستگی اخلاقی برمی آید. از نظر او شایستگی اخلاقی متشکل از عناصری از قبیل: ۱- تعهد به استانداردهای بالای فردی و رفتار حرفه ای، ۲- دانش مرتبط با کدهای اخلاقی و قوانین، ۳- توانایی مشارکت در استدلال های اخلاقی وقتی که با موقعیت های اخلاقی چالش برانگیز مواجه می شود، ۴- توانایی شناسایی و عمل بر اساس اخلاق و ارزشهای خدمات عمومی، ۵- تعهد به ارتقا اقدامات و رفتارهای اخلاقی در نمایندگی های عمومی و سازمان ها. روابط پیچیده اجزا شایستگی اخلاقی در شکل ۲ قابل مشاهده است. بدیهی است که در این تعریف دانش پایه هنجاری اخلاق اداری است که در تئوریهای رفتار سازمانی به ویژه دانش ساختار و فرهنگ سازمانها و رفتار بشر آمده است، و همچنین مهارت و توانایی برای تفکر در مورد اثرات ساختار و فرهنگ سازمان بر رفتار اخلاقی است (کوپر و منزل^۳، ۲۰۱۳).

شکل شماره ۱ عناصر شایستگی اخلاقی کوپر و منزل (۲۰۱۳)

رابطه شایستگی و اخلاق

مفهوم اخلاق و رفتار اخلاق یعنی استانداردهای برتر و کیفی برای انجام کار یا شغل است و مفهوم شایستگی اشاره به توانایی مواجه شدن با برخی از استانداردهای برتر یا کیفی برای انجام کار یا شغل دارد (کوپر و منزل، ۲۰۱۳). کدهای اخلاقی نیز به عنوان ابزار بالقوه برای دستیابی به این شایستگی های اخلاقی محسوب می شود (مین و دون^۴، ۲۰۱۳). شایستگی هایی که باعث توسعه رفتارهای اخلاقی می شوند، شایستگی اخلاقی هستند (مورالس و کبالیو^۵، ۲۰۱۲). بنابراین شایستگی اخلاقی به عنوان جزئی از شایستگی حرفه ای است که از تجربه زندگی انسان حاصل می شود. شایستگی اخلاقی بخش اساسی و مرتبط با شایستگی حرفه ای عمومی است که باید به عنوان فرایند توسعه درک شود. اخلاقیات حرفه ای، نگرش های حرفه ای، ارزشها و

1. Kulju and et al.

2. Menzel

3. Cooper & Menzel

4. Meine & Dunn

5. Morales & Cabello

رفتار را تعیین می کند (پاگنینی و یوشیکاوا اگری^۱، ۲۰۱۱). پیوند شایستگی اخلاقی با ارزشها، بر این نکته تاکید دارد که ارزشها مانند دانش از کاربرد اندکی برخوردار نیستند، بلکه به طور مؤثر مورد استفاده قرار می گیرند. از این رو شایستگی اخلاقی به کاربرد مؤثر و مناسب آن در تنظیمات حرفه ای اشاره دارد (مورالس و کبالیو، ۲۰۱۲). شایستگی اخلاقی در واقع به معنی در کدهای اخلاقی و نظریه های اخلاقی است و استفاده از سناریوها و نمونه های تحلیلی به عنوان معیار برای اعمال چنین کدها و نظریه ها باید یکی از روش های اولیه ارزیابی شایستگی اخلاقی باشد. شگفت آور نیست که هر گاه شایستگی اخلاقی مورد بحث قرار می گیرد، پیوندها و اهمیت کدهای اخلاقی خیلی زود به عنوان بخش کلیدی بحث نمایان می شود. ارتباط نزدیک بین شایستگی و کدها قابل درک است، چون که شایستگی مستلزم داشتن توانایی برای کسب برخی استانداردهای مورد انتظار از برتری یا برخی از سطوح کیفیت لازم برای انجام کار یا شغل است. کدها، استانداردهای مناسب برای اعضای حرفه ها است تا از آن به عنوان اهداف آرمانی یا به عنوان دستورالعملهای عملیاتی که حاوی قوانین خاصی از رفتار باشد، استفاده کنند. از آن جا که تعریف رفتار اخلاقی یا رفتار خارج از قوانین و مقررات رسمی آسان نیست، و همچنین در مورد رفتارهای اخلاقی در محیطهای مختلف توافق جهانی وجود ندارد، از این رو قابل درک است که تکیه بر کدهای اخلاقی به عنوان استانداردهای حداقل یا حتی آرمانی منجر به پیوند شایستگی اخلاقی با کدهای اخلاقی شود. بنابراین می توان استدلال کرد که در هر بحث و در شایستگی اخلاقی در حرفه ها، باید استفاده از کدها در حرفه ها و سازمان های حرفه ای مورد توجه قرار داد. شایستگی اخلاقی با درک و کاربرد کدها، قوانین و سایر رهنمودها مرتبط است. در عین حال، در این که رهنمودهای اخلاقی نمی توانند به تنهایی پایه محکمی برای شایستگی اخلاقی ایجاد کنند. با این حال می توان به ارزیابی نقش کدها در جستجوی چنین شایستگی هایی کمک کرد. کدهای اخلاقی بهترین توصیف از ارزشهای نقش حرفه ای است با این حال کدهای اخلاقی توجه کمتری به نحوه تحقق این اصول دارند (مین و دون، ۲۰۱۳).

کالدر^۲ (۲۰۱۵) استدلال می کند که شایستگی و رفتار اخلاقی به طور جداگانه قابل دستیابی نیستند و هر دو باهم مورد نیاز است. اخلاق را باید به عنوان جنبه ای از شایستگی در نظر بگیریم و برعکس. عمل اخلاقی پیشنیاز شایستگی است. به این معنی که برای هرگونه اقدام صحیح تحت عنوان شایستگی، بایستی از قبل اصول ثابت اخلاقی عمل کننده مورد تایید قرار گیرد. از طرفی شایستگی نیز پیش شرط رفتار اخلاقی است، به این گونه که عمل اخلاقی باید نوعی پیامدهایی را برای شایستگی به دنبال آورد. بنابراین، در ابتدای امر افراد باید حرفه مربوط به خود را یاد بگیرند، سپس دقت کنند که چگونه آن را به طور اخلاقی انجام دهند. بنابراین اخلاق به عنوان جزئی از شایستگی و بالعکس است، ایده شایستگی اخلاقی باید به طور جدی مورد توجه قرار گیرد. عمل اخلاقی و شایستگی باید به عنوان الزامات مشترک مورد توجه قرار گیرند نه اینکه یکی قبل از دیگری باشد. از این رو بین این دو چیزی وجود دارد تحت عنوان شایستگی اخلاقی. شایستگی اخلاقی به عنوان هسته اصلی ارتباط بین شایستگی و رفتارهای اخلاقی است.

تاثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد بعد اخلاقی شایستگی

توسعه شایستگی اخلاقی نه تنها امکان پذیر است، بلکه در بعضی از حرفه ها به طور موفقیت آمیزی انجام می شود (مین و دون، ۲۰۱۳). نه دستورالعمل های اخلاقی و نه اخلاق به تنهایی نمی تواند پایه محکمی برای شایستگی اخلاقی ایجاد نماید

¹. Paganini & Yoshikawa Egry

². Calder

(کوپر و منزل، ۲۰۱۳). شایستگی اخلاقی در بستر اجتماعی شکل می‌گیرد، بنابراین لازم است شرایطی ایجاد شود که شایستگی اخلاقی در محل کار یا یک حرفه بتواند ابقا و توسعه یابد (کالومارک اسپورونگ و همکاران^۱، ۲۰۰۷). شایستگی های اخلاقی از طریق ارائه نمونه های خوب، الگوهای نقش و تجربه های عملی یادگرفته می‌شوند، در حالی که رهنمودهای اخلاقی، در این فرایند ارزشمند نیستند. همچنین می‌توان برای ایجاد آشنایی کارکنان و ارتقای قابلیت استفاده از دستورالعمل های اخلاقی، در محل کار فرصتهایی برای گفت و شنود اخلاقی فراهم نمود، چرا که در چنین بحثهایی استدلال بهبود می‌یابد و فضایل نیز توسعه پیدا می‌کنند و دستورالعمل های تعبیه شده از سوی سازمانها مفید واقع خواهند شد. شایستگی اخلاقی باید شامل نه تنها جنبه های ویژگیهای شخصیتی و انجام دادن (عمل کردن بر طبق قواعد ساخته شده مبتنی بر قوانین و اصول) بلکه دانستن آشنایی با سنت های اخلاقی همچون قوانین و دستورالعملهایی برای کار خود باشد (هاگلند و همکاران^۲، ۲۰۱۰). داشتن شایستگی اخلاقی یک فرایند مادامالعمر است (کوپر و منزل، ۲۰۱۳). در زمینه شایستگی اخلاقی، آموزش و تعامل حرفه ای می‌توانند در میزان دارا بودن شایستگی اخلاقی تفاوت ایجاد نمایند. در حوزه یادگیری و آموزش شایستگی اخلاقی، قوانین، مقررات، کدهای حرفه ای، دستورالعمل ها و آموزش رسمی تعبیه شده است. ولیکن موارد یاد شده برای تحقق هدف مورد نظر کافی نیست. تاثیر تدریس آنلاین نظریه های اخلاقی یا کدهای اخلاقی بدون توجه به فرایند تصمیم گیری مورد سؤال است. چرا که بعضاً دستورالعمل های ارائه شده برخلاف قاعده، معضلات اخلاقی را در پی می‌آورد. از این رو، سه روش برای آموزش اخلاق ارائه شده است که شامل شایستگی شناختی، شایستگی رفتاری و شایستگی مدیریتی است. شایستگی شناختی بر دانش و مهارتهای فکری نظیر آگاهی اخلاقی، در، تصمیمگیری و ... تاکید می‌کند. دومین مورد بر علاقه، تمایل، شجاعت و ... تمرکز نموده است. رویکرد سوم بر مبنای دو مورد قبلی است و بر نفوذ سازمانها و مدیران بر اخلاق تمرکز دارد. پس از تجزیه و تحلیل سه رویکرد مورد اشاره، نتیجه بر آن شد که هر سه مورد نیاز هستند و در عمل نمی‌توانند جدا شوند (روسو^۳، ۲۰۰۲؛ به نقل از کالومارک اسپورونگ، ۲۰۰۷).

استفاده از اخلاق یادگیری در محیط آموزشی دیجیتال، برای بهبود فرآیند یادگیری و ارتقای کیفیت آموزش بسیار مهم است. برای این منظور، می‌توانید به موارد زیر توجه کنید:

احترام به خود و دیگران: در محیط آموزشی دیجیتال باید به خود و دیگران با احترام و توجه پردازید. به دیگران کمک کنید و به نظرات آنها گوش کنید.

تضمین آموزش بدون تبعیض: هیچ دانشجویی بر اساس جنسیت، نژاد، اعتقادات، رنگ پوست و ... نباید تبعیض دیده شود. باید همه دسترسی به منابع آموزشی و فرصت برابری در یادگیری دیجیتال داشته باشند.

تشویق به تغییر و بهبود مستمر: باید به دانش‌جویان تشویق شوند تا به دنبال بهبود بخشیدن و یادگیری جدید باشند.

احترام به حقوق مالکیت معنوی: در آموزش باید به حقوق مالکیت معنوی احترام گذاشته و از نقل و نشر محتوای دیگران بدون اجازه آنها خودداری کرد.

صداقت و شفافیت: در آموزش باید با صداقت و شفافیت رفتار کرده و هرگز اطلاعات پنهان نگردد.

احترام به حریم شخصی: در آموزش باید به حریم شخصی دانشجویان احترام گذاشته و از دسترسی به اطلاعات شخصی آنها بدون اجازه آنها خودداری کرد.

1. May

2. Höglund and et al.

3. Rossouw

همکاری و تعامل: در آموزش دیجیتال باید با دانشجویان به همکاری و تعامل پرداخته و به نظرات و پیشنهادات آن‌ها گوش داده شود.

با رعایت این اصول اخلاق یادگیری در محیط آموزشی دیجیتال، می‌توانید بهبود فرآیند یادگیری دیجیتال و ارتقای کیفیت آموزش را به دست آورد که اینجاست شایستگی اخلاقی به عنوان مهارت روانشناختی توصیف می‌شود. این است " ... توانایی یک شخص، وقتی که با مسائل اخلاقی مواجه می‌شود فقط به فکر و عمل به وسیله اصلاحات اخلاقی یا واکنش‌های خودکار محدود نمی‌شود". اشاره به این دارد که ضروری است توانایی در موقعیتهای اخلاقی و تشخیص مسئولیت‌ها را داشته باشد. برای دستیابی به این مهارت‌ها، در دو دانش نظری و آموزش مورد نیاز است (کالومارک اسپورونگ، ۲۰۰۷). دانش ضمنی و صریح اخلاقی عناصر مهمی در شایستگی اخلاقی هستند، در واقع لازم است تا افراد نه تنها بتوانند دانش لازم را به دست آورند بلکه دانش خود را در شرایط پیچیده اخلاقی به کار گیرند (کوهلئو و همکاران^۱، ۲۰۱۲). نکته ای برای در شایستگی اخلاقی این است که آن را به عنوان دانش ضمنی مشاهده کنیم. به عنوان مثال، سخت است که به وسیله تجربه و آموزش و به شکل غیر صریح بیان کرد. مطالعات نشان داد که شایستگی اخلاقی نه صرفاً دانش ضمنی است و نه فقط دانش نظری؛ البته بر این باور بود که دانش ضمنی کافی نیست. شایستگی چیزی غیر از دانش است. افراد با دانش نظری در زمینه اخلاق الزاماً دارای شایستگی اخلاقی نیستند؛ و برعکس یک کسی که به طور همزمان عامل شناختی عالی است ... در حالی که در رفتار اخلاقی بسیار ضعیف است. شایستگی اخلاقی در کار، مستلزم توانایی در کامل، انعکاس و عمل، و فهم اینکه خود فرد مسئول قداماتش می‌باشد. اغلب شایستگی اخلاقی اغلب به عنوان دانش ضمنی توصیف می‌شود. هاگلند استدلال می‌کند که دانش ضمنی کافی نیست، زیرا که آن بازتاب پیدا نمی‌کند. در واقع نیاز به یک فرایند شناختی است تا از موقعیت‌های اخلاقی و اینکه چگونه در برابر آن عمل نماییم، آگاه شویم. به طور کلی در شایستگی اخلاقی، دانش، شناخت و استدلال ظاهراً کافی نیستند. بینش، بصیرت و احساس از جنبه‌های مهم دیگر است. استراتژیهای احتمالی برای افزایش شایستگی اخلاقی مواردی همچون، آماده سازی در آموزش ابتدایی، آموزش حرفه ای، سیاستگذاری، حمایت از تحقیقات و مدیریت پیشنهاد شده است (کالومارک اسپورونگ و همکاران، ۲۰۰۷). باید گفت که شایستگی‌های اخلاقی در مدیریت سازمانها و مؤسسات آموزشی باعث می‌شود که فرایندهای مؤثر برای تشویق رفتارهای اخلاقی در افراد ایجاد شود. به این معنا که شایستگی‌های اخلاقی می‌تواند برای مدیران منابع مفیدی در فعالیت‌های روزانه خود در سیستم‌های مدیریت منابع انسانی ترکیب کند (مورالس و کبالیو، ۲۰۱۲). شایستگی اخلاقی یک عامل کلیدی در جلوگیری یا کاهش رنج‌های اخلاقی است (کالومارک اسپورونگ و همکاران، ۲۰۰۷).

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق پژوهش حاضر توصیفی - پیمایشی بود و جامعه آماری دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ را در برمی‌گیرد که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان تعداد افراد شرکت کننده ۳۶۰ نفر محاسبه گردید و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای از جامعه مورد بررسی انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد شایستگی اخلاقی استفاده شد. این پرسشنامه توسط مارتین و آشین^۲ (۲۰۱۰) به منظور سنجش شایستگی اخلاقی طراحی و تدوین شده است

¹. Kuhlau

². Martin and Austin

که دارای ۳۹ سوال و ۸ مولفه به شرح جدول شماره ۱ می باشد روش نمره گذاری پرسشنامه بین ۱ تا ۵ است. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده میزان بیشتر شایستگی اخلاقی خواهد بود و بالعکس.

جدول ۱ ابعاد، تعداد و شماره سوالات پرسشنامه شایستگی اخلاقی

ابعاد پرسشنامه	تعداد سوالها	شماره سوالها
مراقبت فعال از دیگران	۶	۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶
انجام عمل اخلاقی	۷	۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳
تعهد به عمل درست	۴	۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷
از خود گذشتگی	۳	۱۸ و ۱۹ و ۲۰
تصدیق اشتباهات خود	۴	۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴
پذیرش اشتباهات خود	۶	۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰
پذیرش اشتباهات دیگران	۷	۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶ و ۳۷
اعتماد به دیگران	۲	۳۸ و ۳۹

در ارتباط با روائی ابزار سنجش در پژوهش نادى و مشفقى (۱۳۹۴) روائى محتوايى و صورتى و ملاكى اين پرسشنامه مناسب و پايابى آن ۰/۹۵ ارزيبابى شده است و در اين پژوهش نيز پايابى آن با استفاده از آلفاى كرونباخ ۰/۷۸۸ بدست آمد و فرضيه هاى پژوهش به كمك آزمون t تك نمونه اى با استفاده از نرم افزارهاى SPSS آزمون شدند.

فرضيه هاى تحقيق

فرضيه اصلى:

يادگيرى ديجيتالى بر رشد بعد اخلاقى شايستگى در دانشجويان تاثير دارد.

فرضيه هاى فرعى:

۱. يادگيرى ديجيتالى بر بعد مراقبت فعال از ديگران در دانشجويان تاثير دارد.
۲. يادگيرى ديجيتالى بر بعد انجام عمل اخلاقى در دانشجويان تاثير دارد.
۳. يادگيرى ديجيتالى بر بعد تعهد به عمل درست در دانشجويان تاثير دارد.
۴. يادگيرى ديجيتالى بر بعد از خود گذشتگى در دانشجويان تاثير دارد.
۵. يادگيرى ديجيتالى بر بعد تصديق اشتباهات خود در دانشجويان تاثير دارد.
۶. يادگيرى ديجيتالى بر بعد پذيرش اشتباهات خود در دانشجويان تاثير دارد.
۷. يادگيرى ديجيتالى بر بعد پذيرش اشتباهات ديگران در دانشجويان تاثير دارد.
۸. يادگيرى ديجيتالى بر بعد اعتماد به ديگران در دانشجويان تاثير دارد.

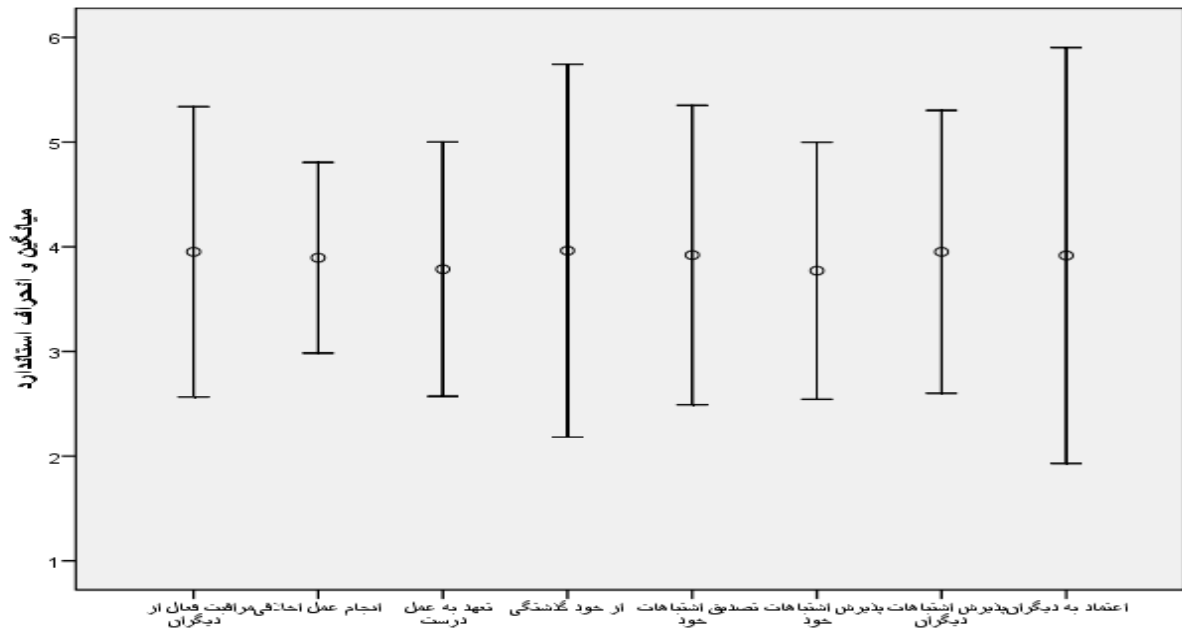
يافته ها

شاخص هاى آمارى شايستگى اخلاقى و ابعاد آن در نمونه مورد بررسى

برای بررسی وضعیت تاثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن در نمونه مورد بررسی دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی با شاخص‌های آماری هریک از آنها در جدول شماره ۱ آورده شده است. در ادامه نیز برای مقایسه ابعاد هشت گانه شایستگی اخلاقی از نمودار خطای میله استفاده شده است که در نمودار شماره ۱ آمده است و نشان می‌دهد که میزان از خودگذشتگی از دیگر ابعاد بیشتر است.

جدول شماره ۱ شاخص‌های توصیفی شایستگی اخلاقی و ابعاد آن

شایستگی اخلاقی	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف معیار	حداقل	حداکثر
مراقبت فعال از دیگران	3/9519	0/69340	0/03655	۲	۵
انجام عمل اخلاقی	3/8948	0/45538	0/02400	۳	4/86
تعهد به عمل درست	3/7861	0/60759	0/03202	2/25	۵
از خود گذشتگی	3/9630	0/89040	0/04693	1/33	۵
تصدیق اشتباهات خود	3/9208	0/71542	0/03771	1/75	۵
پذیرش اشتباهات خود	3/7713	0/61386	0/03235	1/83	۵
پذیرش اشتباهات دیگران	3/9516	0/67575	0/03562	1/86	۵
اعتماد به دیگران	3/9167	0/99301	0/05234	۱	۵
شایستگی اخلاقی	3/8945	0/41544	0/02190	2/25	4/88

نمودار شماره ۱ نمودار خطای میله برای مقایسه ابعاد شایستگی اخلاقی

ابتدا به بررسی نرمال بودن شایستگی اخلاقی پرداخته شده است به این منظور از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده شده است. همانطور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود سطح معنی داری شایستگی اخلاقی برابر با ۰/۰۹۱ و آماره کولموگروف اسمیرنوف ۱/۳۰۵ می‌باشد. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت توزیع داده‌ها دارای توزیع نرمال هستند.

جدول شماره ۲ نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای برازندگی توزیع نرمال

شایستگی اخلاقی	
1/305	آماره کولموگروف - اسمیرنوف
0/091	سطح معنی داری دوطرفه
360	تعداد

برای بررسی تاثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد که نتایج در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود. همانطور که ملاحظه می‌شود سطح معنی داری آزمون برای تاثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن برابر با ۰/۰۰۱ و کوچکتر ۰/۰۵ می‌باشد که با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت فرض صفر آزمون یعنی عدم تاثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن (مراقبت فعال از دیگران، انجام عمل اخلاقی، تعهد به عمل درست، از خود گذشتگی، تصدیق اشتباهات خود، پذیرش اشتباهات خود، پذیرش اشتباهات دیگران و اعتماد به دیگران) در نمونه مورد بررسی دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی تائید نشده و فرض تحقیق یعنی یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن در دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی تاثیر مستقیم و معنی داری دارد.

جدول شماره ۳ آزمون t تک نمونه‌ای تاثیر یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن

آزمون t تک نمونه‌ای	درجه آزادی	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معنی داری	فاصله اطمینان ۰/۹۵ حد پایین
مراقبت فعال از دیگران	۳۵۹	3/9519	۰/69340	26/046	۰/۰۰۱	۰/8800
انجام عمل اخلاقی	۳۵۹	3/8948	۰/45538	37/284	۰/۰۰۱	۰/8476
تعهد به عمل درست	۳۵۹	3/7861	۰/60759	24/548	۰/۰۰۱	۰/7231
از خود گذشتگی	۳۵۹	3/9630	۰/89040	20/520	۰/۰۰۱	۰/8707
تصدیق اشتباهات خود	۳۵۹	3/9208	۰/71542	24/422	۰/۰۰۱	۰/8467
پذیرش اشتباهات خود	۳۵۹	3/7713	۰/61386	23/840	۰/۰۰۱	۰/7077
پذیرش اشتباهات دیگران	۳۵۹	3/9516	۰/67575	26/719	۰/۰۰۱	۰/8815
اعتماد به دیگران	۳۵۹	3/9167	۰/99301	17/515	۰/۰۰۱	۰/8137
شایستگی اخلاقی	۳۵۹	3/8945	۰/41544	40/854	۰/۰۰۱	۰/8515

نتیجه گیری

نتایج پژوهش که حاکی از تاثیر مستقیم و معنی دار یادگیری دیجیتالی بر رشد شایستگی اخلاقی و ابعاد آن (مراقبت فعال از دیگران، انجام عمل اخلاقی، تعهد به عمل درست، از خود گذشتگی، تصدیق اشتباهات خود، پذیرش اشتباهات خود، پذیرش اشتباهات دیگران و اعتماد به دیگران) در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور خوی بود نتایج بدست آمده به نظر محقق منطقی به نظر می رسد و همسو با مبانی نظری و تحقیقات انجام گرفته در این زمینه است و مؤند فرضیه های تدوین شده می باشند که می توان نتیجه گرفت چالش های یادگیری دیجیتالی قابل پیش بینی و قابل مشاهده است، زیرا همه گیری، نظام آموزشی را مجبور کرد تا بدون هیچ گونه آمادگی و آمادگی مناسب از سوی تمامی ذینفعان درگیر در نظام آموزشی، به سادگی درگیر فرآیند یادگیری دیجیتالی باشند. مریبان باید از نظر روانی آماده و شایستگی های لازم برای یادگیری دیجیتالی داشته باشند. بر اساس نظریه حفاظت از منابع، شایستگی های اخلاقی و روان شناختی نوعی منبع شخصی در نظر گرفته می شوند که افراد را قادر می سازد تا برای چالش های آینده آماده شوند، اهداف چالش برانگیز را دنبال کنند و علی رغم موانع، در تعقیب هدف پافشاری کنند. در نتیجه سطوح بالاتر عملکرد را تقویت می کند. در صورت مواجهه با وظایف شناختی سختی که مستلزم هماهنگی و استفاده عمدی از دانش و تجربه است (مانند تغییر از آموزش حضوری به دیجیتالی)، فقدان شایستگی های اخلاقی و روان شناختی می تواند منجر به عملکرد ضعیف در کار، نارضایتی شغلی، خوب عاطفی ضعیف شود. بودن و پریشانی روانی (هابفول و همکاران، ۲۰۱۸) گردند.

یافته های این پژوهش با نتایج تحقیقات تیم و همکاران (۲۰۲۳)، ویسانتی و همکاران (۲۰۲۱)، کوهلثو و همکاران (۲۰۱۲)، کالومارک اسپورونگ (۲۰۰۷)، اصل محمد علیزاد، نشاط دوست، طالبی و عابدی (۱۴۰۰)، باقری چوکامی (۱۴۰۰)، اثنی عشری (۱۳۹۹)، طالعی حور، نوری و حسن زاده (۱۳۹۷)، قموشی (۱۳۹۸) همسو است.

با شروع همه گیری، کلاس های معمولی حضوری به کلاس های آنلاین یا تولید محتوای آنلاین در جهان منتقل شد. این روش جدید هم دانش آموز و هم مربی را شگفت زده کرد. اگرچه آموزش آنلاین، تولید محتوا و ارائه مجازی روش جدیدی برای بسیاری از دانشگاه های دنیا نیست و اساتید زیادی آموزش دیده اند و تا حدودی از آن استفاده کرده اند، اما همیشه این امکان وجود دارد که برخی از اساتیدی که در این زمینه ها فعال نبوده اند. خود را با این روش تطبیق نمی دهند (توکویرو، ۲۰۲۰ و می، ۲۰۲۰). گذار از آموزش حضوری به مجازی این سوال را برای بسیاری از اساتید و معلمان در مورد توانایی آنها برای انطباق با این فناوری ایجاد کرده است (دیل، فیشر و همکاران، ۲۰۲۰).

در تبیین نتایج می توان گفت یادگیری دیجیتالی به عنوان یکی از مهمترین اصول آموزشی در دنیای امروز، می تواند به شدت بر رشد بعد اخلاقی و شایستگی فرد تأثیر بگذارد. در ادامه به برخی از این تأثیرات مثبت اشاره می کنم: تقویت توانایی های ارتباطی: یادگیری دیجیتالی به فرد امکان می دهد تا با دیگران از طریق ابزارهای ارتباطی مانند ایمیل، چت، شبکه های اجتماعی و ... ارتباط برقرار کند. این توانایی به فرد کمک می کند تا با مهارت بیشتری در ارتباط با دیگران، بهبود بخشد.

توانایی همکاری و تعامل: یادگیری دیجیتالی به فرد امکان می دهد تا با دیگران در پروژه های مشترک همکاری کند و در این راه، توانایی تعامل با دیگران، شنیدن نظرات دیگران، ارائه پیشنهادات و رسیدگی به نیازهای دیگران را تقویت کند.

1. Toquero

2. May

3. Dill, Fischer and et al.

توسعه مهارت‌های فنی: یادگیری دیجیتالی باعث توسعه مهارت‌های فنی فرد می‌شود و با این کار، فرد قادر خواهد بود تا بهترین نحو ممکن با ابزارهای دیجیتالی کار کند و از آن‌ها بهره‌بردار.

افزایش دانش فردی: یادگیری دیجیتالی به فرد امکان می‌دهد تا به روز با آخرین دانش‌ها و فناوری‌ها باشد و در این راه، فرد توانایی تحلیل و ارزیابی اطلاعات را تقویت می‌کند.

ارتقاء اخلاقیات: یادگیری دیجیتالی به فرد ارزش‌های اخلاقی مانند صداقت، احترام به حریم خصوصی، احترام به حقوق مالکیت معنوی و ... را آموزش می‌دهد و در این راه، فرد قادر خواهد بود تا با رعایت این ارزش‌ها، به شایستگی خود بیافزاید.

بنابراین، یادگیری دیجیتالی به عنوان یکی از اصول آموزشی مهم در دنیای امروز، می‌تواند به شدت بر رشد بعد اخلاقی شایستگی فرد تأثیر بگذارد.

علاوه بر این، کاهش انگیزه، مشکلات روانی ناشی از همه‌گیری، فرسودگی شغلی و برخی سیاست‌ها ممکن است باعث شده است که اساتید توجه کافی به آموزش دانشجویان با استفاده از روش‌های نوین نداشته باشند. دانشجویان در موضوع راهکارهای اصلاح یادگیری دیجیتالی، ضرورت تعیین الزامات ارائه محتوای مطلوب و استاندارد را متذکر شدند و تدارک برنامه‌های آموزشی برای معلمان کم تجربه در زمینه تهیه محتوای آموزشی را ضروری دانستند. دانشجویان قابل داندلود بودن فایل‌های آموزشی را ضروری دانستند (مرتضوی، صالح آبادی، شریف زاده و قارداشی^۱، ۲۰۲۱).

استفاده از سیستم‌های ویدئو کنفرانس غنی از رسانه برای آموزش در کشورهای در حال توسعه به دلیل هزینه‌های بالای اتصال به اینترنت، پهنای باند کم و گسترش محدود زیرساخت‌های مخابراتی فعال مانند فیبر نوری مشکل ساز است (نورولا^۲، ۲۰۲۲).

این وضعیت چالش‌های بزرگی را برای دانش‌آموزان و مربیان در طول فرآیند یادگیری دیجیتالی بالاخص در ابعاد شایستگی اخلاقی ایجاد کرد. با توجه به فرصت‌های یادگیری دیجیتالی، این مطالعه نشان می‌دهد که یادگیری دیجیتالی با ایجاد روشی مناسب برای یادگیری از نظر زمان، هزینه و انرژی می‌تواند محدودیت‌های یادگیری مرسوم را حل کند، زیرا دانش‌جو و استاد می‌توانند از همه جا و در هر زمان کلاس مجازی داشته باشند. اما هنوز هم برای حل چالش‌های عمده مرتبط با موضوع زیرساخت‌ها مانند مسائل شایستگی اخلاقی، اینترنت و مسئله برق از طرف دولتی به کار زیادی نیاز است، به طوری که موسسات آموزشی باید برنامه درسی و رویکرد مناسبی در مورد نحوه انجام یادگیری دیجیتالی و تمرین آموزش داشته باشند. بیشتر دانشجوین و مربیان ترجیح می‌دهند حتی پس از همه‌گیری، تلفیقی (ترکیب یادگیری مجازی و متعارف) داشته باشند، این نشان می‌دهد که یادگیری دیجیتالی پتانسیلی برای آینده آموزش دارد.

¹. Mortazavi, Salehabadi, Sharifzadeh & Ghardashi

². Norwell

منابع

۹. اثنی عشری، ندا (۱۳۹۹). بررسی رابطه فراحافظه و دیدگاه‌گیری با شایستگی تحصیلی با واسطه-گری انگیزش تحصیلی و هیجان‌های تحصیلی. رساله دکتری، دانشگاه شیراز.
۱۰. اصل محمد علیزاد، محمد؛ نشاط دوست، حمیدطاهر؛ طالبی، هوشنگ و عابدی، احمد (۱۴۰۰). ساخت و اعتبار یابی مقیاس ارزیابی شایستگی تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوره اول شهر تبری. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۱۲(۴۵)، ۲۱-۴۳.
۱۱. باقری فهرجی، فاطمه (۱۴۰۰). واکاوی تجارب زیسته معلمان دوره ابتدایی از ارزشیابی یادگیری‌های مجازی. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد.
۱۲. حاجی زاده، انور؛ عزیززی، قادر و کیهان، جواد. (۱۴۰۰). تحلیل فرصت‌ها و چالش‌های آموزش مجازی در دوران کرونا: رهیافت توسعه آموزش مجازی در پسا کرونا. تدریس پژوهی، ۹(۱)، ۱۷۴-۲۰۴.
۱۳. رحیمی، روزین (۱۴۰۱). تجربه زیسته آموزگاران شهربانه از آموزش مجازی درس علوم مبتنی بر تفکر فعال با تاکید بر شبکه شاد. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور تهران جنوب.
۱۴. طالعی حور، وحید؛ نوری، ایرج و حسن زاده، شبنم (۱۳۹۷). مقایسه تاثیر روش تدریس مبتنی بر تفکر فعال و روش تدریس سنتی در یادگیری درس علوم تجربی ابتدایی دانش آموزان پسر ناحیه ۱ شهرستان اردبیل. همایش کشوری دانش موضوعی -تربیتی (دانش آموزش محتوا)، اردبیل.
۱۵. قموشی، زهرا (۱۳۹۸). بررسی نقش شایستگی‌های اخلاقی مدیران در فضیلت سازمانی دانشگاه تهران. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
۱۶. نادى، محمدعلی. مشفقى، نزهت‌الزمان. (۱۳۹۴). ساختار عاملی، روایی، پایایی و هنجاریابی سیاهه سنجش صلاحیت اخلاقی دبیران دوره متوسطه اول شهر اصفهان. مجله رویکردهای نوین آموزشی، ۱۰(۱)، ۸۳-۱۰۴.
17. Anthony, C. J. & DiPerna, J. C. (2018). Piloting a short form of the academic competence evaluation scales. *School Mental Health*, 10(3), 314-321.
18. Aremu, A. (2020). Covid-19 and challenges of virtual learning. University of Ibadan, Nigeria. <https://tribuneonlineng.com/covid-19-and-challenges-of-virtual-learning/>
19. Calder, G. (2015). Competence, ethical practice and professional ethics teaching. *Ethics and Social Welfare*, 9(3), 297-311.
20. Cooper, T. L., & Menzel, D. C. (2013). Achieving ethical competence for public service leadership. ME Sharpe.
21. Debolina, D., Kumar Mishra, S. Budhwar, P. (2022). Ethics in competency models: A framework towards developing ethical behavior in organizations. *IIMB Management Review*, 34(3), 208-227.
22. Dill, E., Fischer, K., McMurtrie, B., Supiano, B. (2020). As Coronavirus Spreads, the Decision to Move Classes Online is the First Step. What Comes Next? [Last accessed on 2020 Oct 02]. Available from: <https://www.chronicle.com/article/As-Coronavirus-Spreads-the/248200>.
23. Getachew, A. (2021). challenges and opportunities of virtual learning during covid-19 pandemic and beyond in the case of st. mary's university, addis ababa.

24. Höglund, A. T., Eriksson, S., & Helgesson, G. (2010). The role of guidelines in ethical competence-building: perceptions among research nurses and physicians. *Clinical Ethics*, 5(2), 95-102.
25. Kaare, J. (2023). Challenges regarding digital distance learning of operationally- oriented professions, due to Covid- ۱۹pandemic ,*International Journal of Educational Research Open*, Volume ۴, ۱۰۰۲۲۵
26. Källemark Sporrang, S., Arnetz, B., Hansson, M. G., Westerholm, P., & Höglund, A. T. (2007). Developing ethical competence in health care organizations. *Nursing Ethics*, 14(6), 825-837.
27. Kavathatzopoulos, I., Kostrzewa, A., & Berg, K. (2008). Measuring ethical competence of organizations. 21st Annual European Business Ethics Network, Antalya, Turkey.
28. Kuhlau, F., Evers, K., Eriksson, S., & Höglund, A. T. (2012). Ethical competence in dual use life science research. *Applied Biosafety*, 17(3), 120-127.
29. Kulju, K., Stolt, M., Suhonen, R., & Leino - Kilpi, H. (2016). Ethical competence: A concept analysis. *Nursing ethics*, 23(4), 401-412.
30. Martin, D. E. and Austin, B. (2010). Validation of the moral competency inventory measurement instrument content, construct, convergent and discriminant approaches. *Management Research Review*, 33(5), 437-451.
31. May, L. (2020). the Educating Despite the COVID-19 Outbreak: Lessons from Singapore. [Last accessed on 2020 Mar 20]. Available from: <https://www.timeshighereducation.com/blog/educating-despite-covid-19-outbreak-lessons-singapore> .
32. Meine, M. F., & Dunn, T. P. (2013). The search for ethical competency: Do ethics codes matter? *Public Integrity*, 15(2), 149-166.
33. Morales, R., & Cabello, C. (2012). Improving Ethical Decision-Making in Organizations through Ethical Competencies (No. 12.02).
34. Mortazavi, F., Salehabadi, R., Sharifzadeh, M., Ghardashi, F. (2021). Students' perspectives on the virtual teaching challenges in the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *J Educ Health Promot*;10:59.
35. Norwell, Z. (2022). 2 - A framework for distanced e-learning in digitally constrained communities using WhatsApp, Editor(s): Upasana Gitanjali Singh, Chenicheri Sid Nair, Craig Blewett, Timothy Shea ,*Academic Voices*, Chandos Publishing, Pages 15-28
36. Olaeta, J. V. (2017). Ethical Competencies and the Organizational Competency 'Responsible University Social Innovation': looking at new ways of understanding universities and the competency-based education model in the context of significant social changes in Latin America. *Tuning Journal for Higher Education*, 4(2), 311-332.
37. Paganini, M. C., & Yoshikawa Egry, E. (2011). The ethical component of professional competence in nursing: an analysis. *Nursing Ethics*, 18(4), 571-582.
38. Rossi, I.D., Lima, J.D., Sabatke, B., Nunes, M.A.F., Ramirez, G.E., Ramirez, M.E. (2018). Active learning tools improve the learning outcomes, scientific attitude, and critical thinking in higher education: Experiences in an online course during the COVID-19 pandemic. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 49(6), 888-903.

39. Tim., F., Hoch, E., Lachner, A., Scheiter, K., Stürmer, K. (2023). High-quality digital distance teaching during COVID-19 school closures: Does familiarity with technology matter? *Computers & Education*, Volume 199 , 104788.
40. Toquero, CM. (202۰). Challenges and opportunities for higher education amid the COVID-19 pandemic: The Philippine context. *Pedagogical Res*, 5: em0063.
41. Wisanti, R. A., Putri, EK., Rahayu, DA. and Khaleyla, F. (2021). Science online learning during the covid-19 pandemic: difficulties and challenges. *Journal of Physics: Conference Series*, Volume 1747, Mathematics, Informatics, Science, and Education International Conference (MISEIC), J. Phys.: Conf. Ser. 1747 012007, 1-7.

Abstract

The main goal of the current research was the impact of digital learning on the development of the moral dimension of competence in students. The descriptive-survey research method and the statistical population of the research included all students of Payam Noor Khoi University in the academic year of 1401-402. The sample size was calculated based on Morgan's table of 360 people and the sampling method was cluster type. To collect data, the standardized questionnaire of Martin and Austin (2010) ethical competence questionnaire was used. In relation to the validity of the measurement tool, experts' opinions were sufficient and the validity of the questionnaire was 0.788 through Cronbach's alpha test. The research hypotheses were tested with the help of one-sample t-test and the results of the statistical tests showed that: digital learning has a direct and significant effect on the active care of others. Digital learning has a direct and significant effect on ethical behavior. Digital learning has a direct and significant impact on the commitment to do the right thing. Digital learning has a direct and meaningful impact on self-sacrifice. Digital learning has a direct and significant impact on admitting one's mistakes. Digital learning has a direct and significant impact on accepting one's mistakes. Digital learning has a direct and significant impact on accepting the mistakes of others. Digital learning has a direct and meaningful impact on trusting others.

Keywords: Digital Learning, Moral Competence, Students
